

статия „Свѣтли личности изъ възраждането“ (въ сп. „Бълг. Сбирка“ г. X, 1903), посветена на Хаджи Викентия и архимандритъ Анатолия. Въ тая статия (стр. 631 и сл.) ние се научаваме, че х. Викентий е този, който въ самото начало на 40-тѣ години на мин. стол. е изпратилъ въ Одеса момчета да се учатъ, но това не сж били стипендианти на руското правителство, а негови лични,—така че предположението, какво архим. Анатолий, настоятелъ по едно време на църкзата при Руската мисия въ Атина, е издействувалъ нѣкакви стипендии за българчета въ руски учебни заведения, не е подкрепено съ факти. Прочее, пързитѣ руски стипендии за българи си оставатъ тия, които е издействувалъ графъ Воронцовъ

Отъ 1840 г. до Кримската война, или по точно—до въцаряването на Царя Освободителя, намъ е неизвестно да сж били отпущани други руски „казйонни“ стипендии за българчета.

Отъ втората половина на 30-тѣ години до Кримската война въ много руски учебни заведения, най-вече въ одескитѣ, мсковскитѣ, въ Киевската дух. семинария и академия сж се учили доста голѣмъ брой наши бългери, както за това свидетелствува Априловъ, който се оплаква въ своята „Денница“ (1841 г.), че не знае какво да прави съ многото просители, които желали да се учатъ въ Русия. Трогательно за това говори калоферскиятъ учител Брайко Георгиевъ въ едно писмо отъ 1842 г. до своя учител Неофитъ Рилски (Сб. М., VIII, 432), въ което се казва: „Гледамъ и друго, какво отъ день на день тичатъ юноши стъ България за въ Одеса на учение, макъръ и да сж отъ мене пархари, каквото имамъ и въ Кишиново мои ученици, едно карловче и друго терновче, а азъ остановамъ за напредъ по-далечъ и отъ тѣхъ, и това отъ день на день мя скорби и боли“; но това сж били „частни“ или славяноф. питомци.

Славянофилскитѣ и „казйоннитѣ“ стипендии за българи въ рускитѣ учебни заведения започватъ да се даватъ вече систематически и по извѣстенъ планъ следъ Кримската война. Най-първо руското правителство, въ лицето на Министерството на народното просвѣщение и на св. Синодъ, отпуща известни суми въ видъ на пособия на славянскитѣ Комитети, а следъ това грижата за учещи се славяни, вече като стипендианти на руската дѣлжава, минава всецѣло подъ ведението на тѣй нареч. Азиатски департаментъ, една отъ Дирекциитѣ на М-вото на външнитѣ работи.

Още въ началото на 1858 г. Геровъ въ писмо отъ Пловдивъ („Архива II, 418) до Стефанъ Тошковичъ въ Одеса изказва радостта си, че ще се приематъ въ руски семинарии 25 българчета